

Jaarplan 2017

Inleiding

Transgender Netwerk Nederland (TNN) is sinds 2006 dé belangenorganisatie voor transgender personen in Nederland. TNN zet zich in voor een genderdiverse samenleving en bevordert de emancipatie van transgender personen en hun naasten. Dit doel wil TNN via drie wegen realiseren:

1. het veranderen van wet- en regelgeving
2. bewustwording,
3. capaciteitsopbouw,

Wetten en regels vormen een belangrijk houvast om discriminatie van trans personen tegen te gaan (1). Maar met alleen transvriendelijke wetten en regelgeving zijn we er nog niet. Ook het denken van het grote publiek moet veranderen. Daarom meent TNN dat zij een belangrijke taak heeft om bewustwording van individuen te stimuleren over de aantasting van mensenrechten van trans personen (2). Maar bewustwording alleen is niet genoeg. Professionals en beleidsmakers moeten de nodige handvatten krijgen (kennis, tools, trainingen, gelden) om hun praktijken, in beleid en cultuur, transvriendelijk te maken. Trans personen zelf hebben de nodige ondersteuning nodig om de hordes te nemen die ze tegen komen in transfobe werk-, onderwijs- en leefomgevingen (3).

De drie wegen staan niet los van elkaar, maar staan onderling sterk in wisselwerking. Een verandering in discriminatoire wet- en regelgeving kan bijvoorbeeld ook de bewustwording versterken.

Daarom gaat TNN op alle drie wegen aan de slag met concrete activiteiten. In dit jaarplan staat een overzicht van de activiteiten die TNN in 2017 gepland heeft.

Terugblik 2016

In het jaarverslag 2016 komt een volledig overzicht van de activiteiten van TNN in 2016. Hieronder volgt een korte opsomming van resultaten op het gebied van bewustwording, capaciteitsopbouw en wet- en regelgeving.

Op het gebied van bewustwording heeft TNN in 2016 de volgende interventies gepleegd:

- De informatieve website voor iedereen die iets over transgender zijn wil weten (transgenderinfo.nl) verder uitgebouwd;
- audiovisueel materiaal ontwikkeld om verschillende doelgroepen te bereiken;
- een onderzoek naar werk(zoeken) en een onderzoek naar veiligheid gestart
- een mediawegwijzer gepubliceerd en verspreid
- een non-binair voornaamwoord gelanceerd en besproken in diverse media

Op het gebied van capaciteitsopbouw heeft TNN zich vooral gericht op de gebieden werk en onderwijs:

- De nieuwe brochure transgendervriendelijk onderwijs ligt sinds augustus bij alle vertrouwenspersonen van het MBO, HBO en universiteiten, bij alle LHBT jongeren clubs en studentenverenigingen en is standaard onderdeel geworden van het GSA-pakket.
- Gesprekken zijn gevoerd met diversity officers van universiteiten en enkele ROC's om de aandacht voor genderidentiteit en genderexpressie verder te borgen.
- TNN is nauw betrokken bij het verbeteren van de transgenderinclusiviteit van de voorlichting van het COC en het ontwikkelen van een standaard seksuele- en genderdiversiteit in het onderwijs.
- Met de Verklaring van Dordrecht, de verdere uitrol en de evaluatie van de drie gemeentes die reeds hebben getekend, vindt het gesprek over de transgendervriendelijke werkvloer op dit moment in tien gemeentes plaats. Samen met de stichting Gendertalent helpt TNN gemeentes om stappen te zetten in het verbeteren

van de aandacht voor transpersonen in hun eigen personeelsbeleid en bij de werkgeversservicepunten.¹

- Voor discussiebijeenkomsten in het programma “de kracht van het verschil” van de Politie West-Brabant en Zeeland heeft TNN educatief materiaal ontwikkeld. Ondertussen is dat landelijk verspreid.

Op het gebied van wet- en regelgeving zijn de volgende resultaten (mede) dankzij lobby van TNN behaald:

- D66, PvdA en GL hebben een initiatiefwet ingediend om genderidentiteit en genderexpressie in de Awgb op te nemen.
- De onderwijsregeling is aangescherpt om trans studenten tegemoet te komen. Je mag een jaar langer over je studie doen als je in transitie gaat.
- FNV steunt TNN’s voorstel voor transitieverlof.
- De ervaringen met de transgenderwet in 2017 zijn verzameld en een eerste versie voor het rapport, ten behoeve van de evaluatie van de wet ligt gereed.
- De rapporten van de commissie herijking ouderschap en seksregistratie zijn een eerste stap om minder gewicht aan sekse toe te kennen in de wet- en regelgeving.
- Kamervragen zijn er gesteld naar aanleiding van het schaduwrapport dat TNN samen met NNID en COC heeft opgesteld voor het Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW).
- De minister van VWS onderzoekt of vanuit emancipatoir oogpunt vergoedingen van borstconstructies van trans personen vanuit het basispakket mogelijk zijn.

TNN wil zich in 2017 nog meer tot een expertisecentrum op het gebied van transemancipatie ontwikkelen om haar rol als belangenbehartiger goed te kunnen uitvoeren. Daarom ligt in 2017 de focus op

- a) het versterken van de informerende, agerende en agenderende rol door het vergaren, ontsluiten en toegankelijk maken van relevante informatie, en
- b) het contact verbeteren met de achterban en doelgroep.

Die ambitie vertaalt zich in de volgende concrete plannen:

➡ **Transgenderinfo.nl als onbetwist kennisportal**

Transgender Info is een Nederlands informatieportaal over transgenderthematiek gericht op transgender personen en hun omgeving. Deze website is begin 2016 gelanceerd als eerste stap in het bestendigen van de informatievoorzienende rol die TNN in Nederland inneemt op het gebied van transgenderthematiek. Het is tijd een volgende stap te zetten om de website uit te laten groeien tot onbetwist informatieportaal met betrouwbare, volledige, actuele en inspirerende informatie over transgenderthematiek, die op meerdere wijzen kennis biedt:

- via korte films op thema,
- via websiteteksten,
- ervaringsverhalen,
- nieuwsberichten en blogs, en
- via onderliggende actuele en complete factsheets en rapporten.

In 2016 is er een team geworven met vrijwilligers en een stagiaire die nieuwsberichten, ervaringsverhalen en films ontwikkelde en de vormgeving onder handen nam. In 2017 wordt dit gecontinueerd, zullen de thematische informatiedossiers verder worden geschreven en uitgediept door factsheets (zie onderstaand) plus relevante links. Om de informatie gemakkelijker te vinden wordt de structuur van de website aangepast. Tevens wordt er een vrijwilliger op marketing en communicatie geworven die meer bezoekers naar transgenderinfo.nl zal trekken.

➡ **Uitgave van factsheets *Werk(zoeken), Zorg & welzijn en Veiligheid*.**

In het eerste kwartaal 2017 publiceert TNN de factsheet 'Zorg en Welzijn'. Op basis van het onderzoek transgender en werk(zoeken) samen met de Universiteit voor Humanistiek (UvH)

¹ Op dit moment spreekt TNN naast de ondertekenaars Utrecht, Den Haag, Amsterdam, Lelystad en Enschede met Rotterdam, Tilburg, Den Bosch, Amersfoort, Leiden, Breda en Arnhem over de transgendervriendelijkheid van de arbeidsmarkt en het tekenen van de Verklaring van Dordrecht.

en de Stichting Gendertalent komt begin februari een factsheet 'Werk en Transgender'. Op basis van de uitkomsten zal TNN de samenwerking met de UvH continueren en het onderzoeksonderwerp bepalen. In het derde kwartaal 2017 zal het onderzoeksrapport en de factsheet 'Veiligheid' gereedkomen en verspreid worden.

➡ **Een campagne meldingsbereidheid**

Om de meldingsbereidheid van discriminatie onder de eigen achterban te vergroten zal er in het eerste kwartaal een campagne met blogs van instanties en ervaringsdeskundigen gelanceerd worden. Eveneens wordt in 2017 de meldingen uit 2016 van antidiscriminatiebureaus verzameld om hier een rapport van te maken.

➡ **Een follow-up mediawegwijzer**

De mediawegwijzer 1.0 is in 2016 goed ontvangen. In 2017 wordt hier een follow up aan gegeven, onder meer op basis van het onderzoek van de representatie van transgender in de media van Atria (TNN zit in de begeleidingscommissie). Bij deze follow up worden journalisten en redacteuren meer betrokken, waardoor er draagvlak en eigenaarschap wordt gecreëerd. Een app, mediatrainingen en vervolgonderzoek behoren tot de mogelijkheden, mits er aanvullende financiële bronnen voor gevonden worden.

➡ **Regionale T-overleggen voor en met achterban/transambassadeurs**

TNN heeft een regiocoördinator aangetrokken om in verschillende regio's t-overleggen samen met de geworven transambassadeurs te organiseren om de input van de achterban beter in kaart te krijgen. De organisatie van regionale T-overleggen is een pilot en zal aan het eind van het jaar geëvalueerd worden. In de tussentijd zal de deelnemersraad *on hold* worden gezet voor 2017. TNN onderzoekt de mogelijkheid om naast de regionale overleggen een raad van advies aan te stellen, waarin ook cis experts een plek kunnen nemen.

➡ **Zichtbaar zijn op coming-out dag, transgendergedenkdag, IDAHOT en *trans visibility day***

De nationale transgendergedenkdag zal in 2017 plaatsvinden in Zwolle, i.s.m. COC Zwolle. Hiernaast zal op de trans visibility dag een inhoudelijke conferentie rondom werk in Den Bosch plaatsvinden. Ondertussen werkt TNN samen met performance artist en gender studies student Eveline Vondeling om in 2018 een kunst-culturele dag op *trans visibility day* te lanceren om genderdiversiteit in de maatschappij zichtbaar te maken. Daarvoor is samenwerking gezocht met meerdere lokale transgroepen, IDEM en worden de nodige

subsidies aangeschreven. Hiernaast zullen de LHBTI-dagen als coming out dag en IDAHOT aangegrepen worden om aandacht te genereren voor trans zaken.

➡ **Deelname Alliantie Genderdiversiteit om genderexpressie te verruimen**

TNN faciliteert en werft deelnemers voor het actieonderzoek van deze alliantie en is een afgebakende periode verantwoordelijk voor de communicatie van deze alliantie. Doel van de alliantie is met een divers scala aan partners (Movisie, Rutgers, COC NI, Atria, Emancipator, Doe tank peer et etera) een aanpak en theory of change te ontwikkelen om de ruimte voor genderexpressie in Nederland te vergroten.

➡ **Minimaal 4 dagen per week van 10-00-17.00 bereikbaar**

TNN streeft om elke dag van 10.00-17.00 iemand aanwezig te hebben op kantoor. Dat is mogelijk wanneer vrijwilligers en stagiaires op kantoor (blijven) werken. Door een andere takenverdeling tussen medewerkers en automatisering van een aantal processen zullen de mails die binnenkomen op het algemene adres binnen 5 werkdagen beantwoord worden.

2017: capaciteitsopbouw

In 2017 wil TNN haar adviserende functie aan professionals op het gebied van werk, onderwijs, veiligheid en zorg versterken om zo de bejegening en begeleiding van trans personen te verbeteren en discriminatie tegen te gaan. Daarvoor zijn de volgende plannen gemaakt.

➡ **Met 20 gemeentes werken aan een transgendervriendelijke arbeidsmarkt**

TNN zit op dit moment bij meerdere gemeentes om de tafel om te praten over de Verklaring van Dordrecht en transgendervriendelijkheid van het eigen personeelsbeleid en aanpak van de dienst Werk en Inkomen. Twee conferenties over trans en werk worden georganiseerd door gemeentes, lokale partners, TNN en Stichting Gendertalent voor de gemeentes zelf en/of andere werkgevers. De verklaring van Dordrecht is hiervoor leidraad en instrument.

➡ **Ontwikkelen van professionele aanpak voor verbetering arbeidsmarktpositie transgender**

TNN neemt plaats en ondersteunt de ontwikkeling van het landelijk platform werk en transgender, om de samenwerking met gemeentes, sociale partners en werkgeversorganisatie structureel te organiseren, waardoor er een gezamenlijke aanpak en draagvlak kan worden ontwikkeld.

➡ **Best practices delen met uitreiking transzoen**

TNN genereert aandacht voor *best practices* van transgendervriendelijke werkgevers, om een positieve sociale norm te vestigen, vooroordelen tegen te gaan en andere werkgevers concrete voorbeelden aan te reiken hoe om te gaan met werknemers die in transitie willen. Dat doet TNN ludiek door middel van het toekennen van *transzoenen* aan werkgevers. In 2016 was er helaas een valse start met een werkgever. Daardoor wordt pas de eerste transzoen in maart 2017 uitgereikt. Via de site van TNN zijn werkgevers aan te melden.

➡ **Ondersteuning van trans personen in hun (politieke) loopbaan**

TNN heeft het project transgender en werk(zoeke) in 2016 uitbesteed aan stichting Gendertalent. TNN blijft de voortgang van dit project bewaken en het praktisch ondersteunen waar nodig. Verder wordt er een politieke talentenklas voor transpersonen ontwikkeld en uitgevoerd in 2017. Vrijwel alle politieke partijen hebben toegezegd mee te werken aan een

dergelijke talentenklas met sprekers, materiaal, marketing en locatie. In september 2017 zal de eerste klas plaatsvinden.

➡ **Implementatie van kwaliteitsstandaard transzorg**

TNN wil het kennisgebrek over transgender kwesties bij zorgverleners in het algemeen aankaarten en wil dan ook samen met Movisie en Rutgers de implementatie van de GGZ zorgstandaard (en later de curatieve standaard) aangrijpen om sensitiviteit voor genderdiversiteit bij professionals te kweken. Op zijn minst wordt er in het najaar, nadat de standaard gepubliceerd is, een campagne vanuit TNN met aanvullend voorlichtingsmateriaal gestart. Op het gebied van transgenderzorg wil TNN patiëntenorganisatie Transvisie in de collectieve belangenbehartiging versterken waar wenselijk. TNN is verder lid van de actiegroep Principle17 die zich hard maakt voor depathologisering in de transgenderzorg. Daarnaast verzorgt TNN het meldpunt voor misstanden in asielzoekerscentra en -beleid en organiseert het samen met de Universiteit Utrecht een symposium over trans vluchtelingen en migranten 6 februari 2017.

➡ **Trainingsmateriaal en trainingen voor instanties en werkgevers**

TNN heeft een scriptieopdracht uitgeschreven voor een documentaire van ca. vijf afleveringen gericht op verschillende instanties en professionals (onderwijs, politie, gemeente, zorg) om trans bewustzijn te vergroten en handvatten aan te bieden. Deze afleveringen zullen integraal en geknipt in trainingen gebruikt kunnen worden. Verder ondersteunt TNN stichting GenderTalent in het ontwikkelen van educatief materiaal en trainingen voor werkgevers. Hiernaast vormt TNN een pool van trainers en voorlichters die ze een train de trainer cursus wil aanbieden.

➡ **Verbeteren van bejeging van transgender personen bij politie**

Begin januari heeft TNN een landelijk overleg met de verschillende regio's met als doel na te gaan hoe we die aandacht voor transgender beter kunnen borgen bij de politie-eenheden om het incidentele karakter te overstijgen. Eenzelfde overleg vindt plaats met de politieacademie. Daarnaast continueert TNN haar gesprekken met OM, antidiscriminatiebureaus en politie over de registratie van discriminatie op basis van gender identiteit en gender expressie. Met roze in blauw is afgesproken om half april een pilot te starten met het ontwikkelen van een onderwijsprogramma voor de Amsterdamse politieacademie.

➡ **Elke COC voorlichting op school transgenderinclusief maken**

TNN ontwikkelt audiovisueel materiaal specifiek voor COC-voorlichters die zij kunnen inzetten om genderidentiteit en genderexpressie bespreekbaar te maken, wanneer ze niet hun eigen verhaal daarover kunnen gebruiken. Voor de implementatie wordt samengewerkt met COC Nederland en regionale COC's. Daarnaast is TNN nauw betrokken bij de ontwikkeling van de

standaard seksuele en genderdiversiteit in het onderwijs, waarvan de Youth Council van COC NL de trekker is.

2017 wet & regelgeving

In 2017 wil TNN grote stappen maken in het op orde brengen van de wetgeving. De voortgang hiervan is afhankelijk van de uitkomsten van de verkiezingen en van de kabinetsformatie. De aanpassing van de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb), de evaluatie van de transgenderwet en de parlementaire bespreking van de rapporten herijking ouderschap en seksregistratie staan op de stapel.

➔ **Lobby aanpassing transgenderwet**

De leeftijdsgrens en de deskundigenverklaring werpen onnodige drempels op voor het veranderen van de registratie van het geslacht. Begin 2017 heeft TNN haar rapport gereed waarin alle ervaringen met de transgenderwet zijn verzameld en voorbeelden van wetgeving in het buitenland.

➔ **Lobby genderidentiteit en genderexpressie opnemen in Awgb en strafwet**

Om discriminatie tegen te gaan is het erkennen van genderidentiteit en genderexpressie als grond in de Awgb en strafwet noodzakelijk. Een initiatiefwet van D66, GL en PvdA die TNN heeft meegelezen en steunt, wordt in januari 2017 ingediend.

➔ **Lobby genderneutrale formulering ouderschap en zwangerschap, en inperking seksregistratie**

De aanbevelingen van de commissies zijn de eerste stap, maar verdere lobby is noodzakelijk. Om dat goed te agenderen wordt samenwerking met juridische experts gezocht.

➔ **Lobby transitieverlof**

Naast de gelijktijdige lobby wordt samenwerking met een arbeidsrechtdeskundige van het FNV gezocht en werkt er een scriptiestudent aan mee om het verlof meer vorm te geven.

➔ **Zichtbaar maken t-standpunten politieke partijen**

TNN informeert via transgenderinfo.nl Nederland over de T standpunten van de verschillende politieke partijen en laat kandidaten hierover aan het woord. Verder ondersteunt TNN het roze debat georganiseerd door COC Nederland 3 februari 2017.

Huisvesting, financiën en personeel

Personeel

Het werven van, motiveren en sturen van vrijwilligers en stagiaires blijft een belangrijk aandachtspunt in 2017. Veel van het werk, zeker wat betreft het bijhouden en ontsluiten van informatie, lukt niet zonder deze vrijwillige handen. Doordat veel administratieve processen geautomatiseerd zijn in 2016, is besloten om vanaf 1 januari 2017 de administrateur te vervangen voor een secretarieel medewerker. Daarmee zal een verbetering gemaakt kunnen worden in de bereikbaarheid van TNN en kunnen de overige medewerkers meer tijd in bovenstaande projecten, standpuntbepaling en lobby steken.

Financiën

Bovenstaande activiteiten worden voor het overgrote deel gefinancierd door de instellingssubsidie ontvangen van OCW (150.000) en de projectsubsidie voor het project coachen naar werk (50.000). Voor het project media worden nieuwe financiële bronnen gezocht, evenals voor de implementatie van de zorgstandaard en het organiseren van de visibility dag in 2018. Sinds eind 2016 heeft TNN een pagina voor de verschillende donatiemogelijkheden (via <https://www.transgendernetwerk.nl/donaties/>) om ook vanuit die hoek financiën te werven.

Huisvesting

Over de nieuwe locatie van TNN is nog geen besluit gevallen. Het bestuur van TNN neemt gezamenlijk met kantoor zo snel mogelijk een beslissing waar TNN gehuisvest gaat worden vanaf 1 april 2017.

Jaarplanning 2017

Doorgaande activiteiten als informatievoorziening aan telefoon en via mail zijn niet opgenomen in de kalender en veel activiteiten, zoals het lobbywerk en inspelen op actualiteiten vallen niet goed in te plannen. De activiteiten rollend uit de aanvraag van financiering van implementatie van de zorg, moeten nog opgenomen worden.

Januari	februari	maart
Uitbouw T-info 2.0 Lobby Awgb, seksregistratie herijking ouderschap Subsidieaanvraag 2018 Media follow up	Symposium vluchtelingen Uitbouw T-info, factsheets zorg en werk T-standpunten politieke partijen T-overleg zuidoost Bijeenkomst Alliantie GD Subsidieaanvraag 2018 Voorlichting tapes	Start campagne 'meld het' Werk-symposium den bosch Verhuizing Brief kabinet (lobby divers) Rapport evaluatiewet 1 ^e transzoen
april	mei	juni
T overleg Noord-Oost Rapport discriminatiemeldingen Dataverzameling veiligheidsonderzoek uitrol VvD Lobby Kafka Commissie Proefles politieschool	Start politieke talentenklas IDAHOT 2 ^e transzoen Aanvraag Vis. Dag 2018 Transitieverlof vormgeving & lobby Lobby n.a.v. rapport SCP trans welzijn les politieschool	T overleg midden symposium werk utrecht Communicatie alliantie GD Landelijk platform werk & trans politieschool
juli	augustus	september
Communicatie alliantie GD	3 ^e transzoen rondom T-pride Aankondiging rapport veiligheid les politieschool	evaluatie VVD Lelystad/Amsterdam start nieuw onderzoek i.s.m. UvH politieschool
oktober	november	december
Lancering documentaire- afleveringen professionals T overleg Zuid West Communicatie GenderDiversiteit Coming Out dag	Transgendergedenkdag Rapport + persaandacht Veiligheid Jaarplan 2018 Campagne zorg professionals politieschool Media follow up	4 ^e Transzoen Evaluatie VvD Utrecht, Den Haag en Enschede Jaarverslag 2017 en verantwoording '16-'17